

КОМУНІКАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

У сучасних умовах, коли вимоги до підготовки фахівців стали більш жорсткими, особливу увагу необхідно приділяти формуванню комунікативної компетентності у фахівців як складової їх професійної компетентності. Майбутні фахівці мають володіти не лише професійними знаннями, а й бути компетентними під час виконання своїх професійних обов'язків. Комунікативна компетентність є основою професійної діяльності, містить у собі цілий ряд властивостей та визначається готовністю майбутніх фахівців до професійного спілкування. Дослідження структури професійної комунікативної компетентності набуває особливої актуальності, бо саме від розвитку її складових залежить рівень сформованості і розвиненості професійної комунікативної компетентності майбутнього фахівця.

Вивчення спеціальної психолого-педагогічної літератури засвідчує, що переважна більшість досліджень проблеми комунікативної компетентності набула статусу пояснювального принципу при розв'язанні широкого кола теоретичних та прикладних питань у контексті проблеми професійного становлення, розвитку й самовдосконалення особистості як суб'єкта професійної діяльності. Проблеми формування професійної компетентності присвячені науковій праці багатьох науковців. Вони наголошують на тому, що під час підготовки фахівців слід чітко уявляти, чим саме характеризується їх професійна компетентність, у чому її сутність та з яких структурних компонентів вона складається.

Професійна діяльність потребує вміння ефективно спілкуватися з людьми, обмінюватися інформацією, приймати рішення і передавати необхідну інформацію, що становить собою комунікативний процес.

Комунікація – це, по суті, явище суспільного життя, його необхідний елемент полягає у процесі ведення розмови, формуванні форм привітання, аспектів поведінки людини (манери, рухи тощо), безпосередньо спілкування.

Формування компетентності, тобто здатності набувати та застосовувати знання та вміння в реальній життєвій ситуації, є однією з найбільш актуальних проблем сучасної освіти. Питання професійної комунікативної компетентності розглядаються в роботах як вітчизняних так і зарубіжних вчених.

Довідникова література інтерпретує поняття «компетентність» як знання та досвід у певній галузі. Більшість науковців стверджує, що бути компетентним – значить уміти мобілізувати у даній ситуації набуті знання і досвід. У рамках психологічних теорій компетентність у спілкуванні розуміється значно ширше, а саме, як складне утворення, що включає знання соціально-психологічних факторів і вміння використовувати їх у конкретній діяльності. Основними чинниками компетентності у спілкуванні є

компетентність людини в самій собі («Я - компетентність»), тобто її адекватна орієнтація у власному психологічному потенціалі, а також у потенціалі та психологічних особливостях партнерів, компетентність у ситуації й завданнях.

Проведений мною аналіз різних підходів до розуміння поняття «компетентність» дає можливість зробити певні висновки: всі науковці визначають актуальність цього поняття у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців; на думку дослідників, вона носить особистісну та мотиваційну спрямованість щодо її розвитку; компетентність майбутніх фахівців залежить від професійного спрямування їх підготовки та характеризується готовністю фахівця виконувати свої професійні обов'язки. Головним показником рівня кваліфікації будь-якого сучасного фахівця є його професійна компетентність.

Професійна компетентність майбутніх фахівців – це якісна характеристика їх особистості, яка включає систему науково-професійних знань, практичних умінь та особистісних якостей, забезпечує готовність фахівців здійснювати професійну діяльність. Вона передбачає усвідомлення власних бажань до професійної діяльності – мотивів, потреб, інтересів, ціннісних орієнтацій, уявлень про свої соціальні ролі тощо.

Професійна комунікативна компетентність передбачає наявність певних знань з психології та вміння застосовувати ці знання на практиці, вимагає від майбутнього фахівця усвідомлення власних потреб, ціннісних орієнтацій. Професійна комунікативна компетентність - результат досвіду спілкування, який набувається студентами самостійно на лекціях, практичних і семінарських заняттях, з наукової літератури, в умовах безпосередньої взаємодії з фахівцями, викладачами та студентами. Вона набувається ними у контексті професійної діяльності, а життєвий досвід та загальна ерудиція сприяють її розвитку. Основи професійної комунікативної компетентності закладаються під час навчання у вищому навчальному закладі та поглиблюються і розвиваються у період післядипломної освіти. Необхідно досліджувати особливості комунікативної компетентності, розробляти програми розвитку професійної комунікативної компетентності, надавати методичні рекомендації щодо самоосвіти, створювати навчальні ситуації, які потребують залучення майбутніх фахівців до активної комунікативної діяльності.

Таким чином, під час професійної підготовки майбутніх фахівців у вищому навчальному закладі повинні бути сформовані такі психічні утворення, які б забезпечили максимальну ефективність всіх компонентів професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців, яка є структурним компонентом їх професійної компетентності.